Trung Bo giang giai - Kinh so 28

Kinh Trung Bộ (Majjhima Nikāya)

Trung Bo giang giai - Kinh so 28

Vietnamese, with Unicode Times font

Trung Bộ Kinh - Bài Kinh số 28

Đại kinh Dấu Chân Voi

(Mahàhatthipadopama Sutta)

Hòa thượng Thích Chơn Thiện

I. GIẢI THÍCH TỪ NGỮ (Các từ ngữ đã trở nên quen thuộc đối với người đọc).

II. NỘI DUNG KINH DẤU CHÂN VOI

1 . Trong các dấu chân của loài thú rừng, dấu chân voi là lớn nhất. Tương tự, giáo lý Tứ Thánh đ ế là giáo lý nền tảng, hàm chứa tất cả thiện pháp. Nói khác đi , các giáo lý khác của Phật giáo chỉ là triển khai Thánh đế qua các thể cách khác nhau, giới thiệu nhiều khía cạnh khác nhau, bằng ngôn ngữ, thi thiết khác nhau. Bản kinh dài Dấu Chân Voi là một trong nhiều hình thức trình bày ấy.

2 . Bát khổ thuộc Khổ Thánh đế được nhiếp vào "Ngũ thủ uẩn" qua lời dạy "nói tóm lại, n ăm thủ uẩn là khổ" .

Bản kinh 28 này trình bày "N ăm thủ uẩn là khổ" nhiếp vào Sắc uẩn, bởi n ăm uẩn không tách rời nhau. Sắc uẩn thì có nội sắc là thân con người, ngoại sắc là thân thế giới vật lý, bao gồm nội tứ đạ i và ngoại tứ đại . Ngoại tứ đại biểu hiện rất rõ tánh vô thường, biến hoại, biến dịch của chúng. Các đ ại ở trong thân cũng vậy. Do đ ó, đ ối với Sắc uẩn, không có gì đ ể có thể nói là Tôi, của Tôi hay Tôi là. Giác sát như thế, khi nội sắc gặp gỡ ngoại sắc, hay c ăn , trần gặp gỡ. Bấy giờ thức hiện khởi. Sự gặp gỡ của c ăn , trần và thức gọi là xúc; do xúc mà có cảm thọ; do có cảm thọ mà tưởng, tư, ái, thủ hiện khởi. Đ ó là dòng chảy của tập hợp các duyên. Tuệ tri như thế thì thấy rõ trong "Ngũ thủ uẩn" không có gì có thể nói là Tôi, của Tôi hay Tôi là.

Thấy như vậy thì tâm sẽ không tham ái hay phẫn nộ trước bất cứ gì xảy đến với thân, dù là cái cưa hai lưỡi đang cắt xẻ thân chân tay. An trú tâm như thế là làm đúng lời Đ ức Phật dạy, niệm sẽ dần dần ổn định , không dao động , xả và nhất tâm hiện khởi. Đ ến đây là hành giả đ ã làm được nhiều.

3. Quan sát như thế khi sáu c ăn lành mạnh tiếp xúc với sáu trần. Bấy giờ sáu thức hiện khởi; xúc, thọ, tưởng, tư hiện khởi. Tất cả các sắc hiện khởi đ ều thuộc Sắc uẩn; tất cả thọ hiện khởi đều thuộc Thọ uẩn; tất cả các tưởng hiện khởi đều thuộc Tưởng uẩn; tất cả các tư hiện khởi đều thuộc Hành uẩn; tất cả các thức hiện khởi đều thuộc Thức uẩn.

Tham ái n ăm uẩn khởi lên là Khổ tập; giác tỉnh từ bỏ tham ái là Khổ diệt. Thực hiện được tâm từ bỏ là đ ã làm được rất nhiều.

4 . Quan sát như thế với trí tuệ thì hiện rõ Tứ Thánh đế trong "Ngũ thủ uẩn", hay Ngũ thủ uẩn là nhiếp vào Tứ Thánh đế và là sự vận hành của chính Duyên khởi. Tại đ ây, hiện rõ lời Đ ức Phật dạy: "Ai thấy lý Duyên khởi là thấy pháp, ai thấy pháp là thấy lý Duyên khởi".

III. BÀN THÊM

1 . Khổ đau của mỗi người trên thực tế chỉ hiện khởi trong sự vận hành của "Ngũ thủ uẩn", hay trong sự vận hành của sự xúc tiếp giữa sáu c ăn và sáu trần. Sự vận hành được điều động bởi "tập khí" chấp thủ ngã hay vô minh, như bài Kinh số 1 hiển thị. Nếu công phu quan sát giác tỉnh mạnh về sự thật Duyên khởi, thì khả n ăng đi ều động của vô minh yếu dần đi , kéo theo sự nguội dần đi của lòng tham ái. T ăng cường liên tục công phu quan sát và giác tỉnh này thì tham ái sẽ đi đ ến muội lược và tắt hẳn, ly tham và từ bỏ sẽ hiện khởi.

2. Tập khí chấp thủ ngã là do nghiệp ái, thủ từ quá khứ để lại và được nuôi dưỡng, phát triển qua ảnh hưởng của nền v ăn hóa hữu ngã của gia đ ình, xã hội tác động . Do đó , con đường dập tắt tập khí ấy là con đường thực hành V ăn , Tư, Tu về sự thật Duyên khởi, Vô ngã.

Đ ây chỉ là điểm cương yếu của nhận thức về con đường rút ra từ những lời dạy của Tôn giả Xá Lợi Phất qua kinh dài Dấu Chân Voi.

-ooOoo- (Nguyệt san Giác Ngộ, số 84,03-2003)

Chân thành cám ơn anh Hồ Trung Mỹ đã gửi tặng bản vi tính (Bình Anson, 04-2003)

[Trích giảng Trung Bộ][Trở về trang Thư Mục]

last updated: 10-03-2005

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.